Eurooppalaisten kanssa tehdään paljon hankeyhteistyötä – pitäisikö ammattikorkeakoulujen kehittää kiertotalouden koulutusvientiä?

8.7.2020

Suomalaisia korkeakouluja pidetään mallioppilaina kiertotalouden osaamisessa. Suomessa monissa oppiaineissa kiertotaloutta on sisällytetty osaksi opintoja ja kiertotalouden osaamista on kasvatettu erilaisten TKI-hankkeiden kautta. Suomalaisten korkea kiertotalousosaaminen on huomattu esimerkiksi englantilaisessa Ellen MacArthur säätiössä, joka on selvittänyt korkeakoulujen tilannetta maailmanlaajuisesti. Suomalaisten lisäksi kiertotalouden edelläkävijöiksi on tunnistettu Hollanti, Iso-Britannia ja Kiina (Forslund 2018).

Suomalaisilla yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on korkeaa ympäristöosaamista. Suomalaisten tulisikin arvostaa osaamistaan. Olisikin tärkeää, että suomalaiset korkeakoulut pääsisivät tekemään kiertotalouden koulutusvientiä, sillä maailmalla on suuri kysyntä kiertotalouden osaamisesta.

Kiertotalouden kansainvälisen yhteistyön tapoja on selvitetty ”Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin (KiertotalousAMK) -hankkeessa, joka on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama kokonaisuus. KiertotalousAMK on 19 suomalaisen ammattikorkeakoulun yhteinen hanke, jolla vahvistetaan kiertotalouden asemaa suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. Hanke mahdollistaa uusia kiertotalouden luomia toimintatapoja. Hanke on laaja, ja siinä tehdään kiertotalouden opetuksen menetelmällistä uudistamistyötä, valmistetaan uusia opintomateriaaleja, vahvistetaan kiertotalouden oppimisympäristöjä ja kehitetään ammattikorkeakoulujen välistä yhteistyötä. Hankkeessa selvitetään myös ammattikorkeakoulujen tekemää kansainvälistä yhteistyötä kiertotalouden alalla. Kansainvälisyyttä kartoitetaan, jotta päästään selville olemassa olevista kontakteista, alalla tapahtuvasta toiminnasta ja koulutusviennin mahdollisuuksista ammattikorkeakouluille.

Yhteistyötä useimmiten eurooppalaisten kumppaneiden kanssa

Kansainvälisen yhteistyön luonnetta ja kohdemaata kartoitettiin hankkeessa kyselytutkimuksen avulla. Kyselyllä kartoitettiin erityisesti sitä, minkä alueiden ja valtioiden kanssa ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä ja mitä yhteistyö on konkreettisesti. Kyselyllä selvitettiin myös kansainvälisen yhteistyön kontaktihenkilöitä.

Hanke toteutti kyselyn yhteisessä seminaarissa 3.6.2020. Aihetta tutkittiin sähköisellä lomakkeella (Webropol

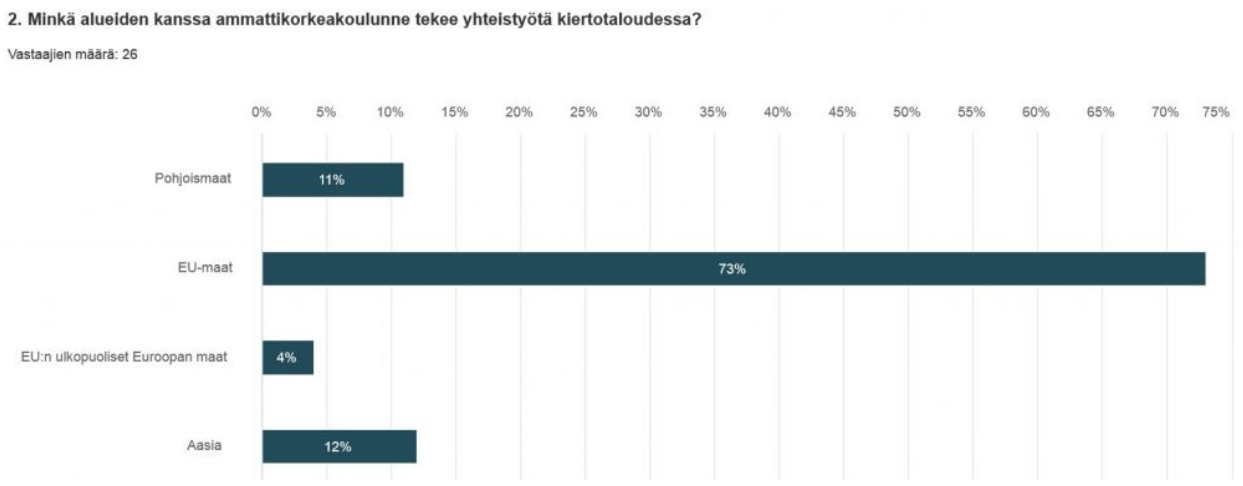
v. 3.0) ja siihen vastasi yhteensä 26 ihmistä 17:stä eri ammattikorkeakoulusta. Kustakin ammattikorkeakoulusta vastauksia tuli yhteensä 1-4 kappaletta. Vaikka otos oli suppea, vastaajat olivat osallistuneet kiertotalouden kehittämiseen hankkeen aikana ja heillä oli riittävä käsitys kuinkin ammattikorkeakoulujen sisäisestä tilanteesta.

Kyselyn ensimmäisessä vaiheessa selvitettiin, mikä on maantieteellisesti tärkein yhteistyöalue. Tärkeimmäksi yhteistyöalueeksi ammattikorkeakouluille paljastui Euroopan unionin jäsenmaat (73 %, kuva 1). Seuraavaksi tärkeimmäksi yhteistyökumppaneiksi osoittautuivat pohjoismaisten tai aasialaisten toimijat. Tärkeää yhteistyötä tapahtui jonkin verran myös EU:n ulkopuolisten eurooppalaisten maiden kesken, kuten Venäjän. Huomattavaa oli, että kiertotalouden alla tärkeää yhteistyötä ei tehty esimerkiksi pohjois- tai eteläamerikkalaisten, afrikkalaisten tai oseanialaisten kumppaneiden kanssa tai niitä ei koettu tärkeimmiksi tahoiksi.

Seuraavassa vaiheessa kysyttiin yhteistyökumppaneiden tarkempaa kohdemaata ja niistä muodostettiin sanapilvi (kuva 2). Sanapilvi rakennettiin Wordclouds-ohjelmalla (https://www.wordclouds.com). Maiden nimeämisen yhteydessä huomattiin, että mukaan tuli tässä vaiheessa myös aasialaisia ja amerikkalaisia valtioita. Kyselyssä korostui kuitenkin pohjoismaat, kuten Ruotsi ja Tanska sekä Itämeren alueen valtiot, kuten Viro, Venäjä, Baltian maat (Viro, Latvia, Liettua) ja Saksa. Huomattavaa yhteistyötä tehdään myös keski- ja eteläeurooppalaisten valtion kanssa, kuten Hollannin, Itävallan ja Espanjan kanssa sekä Aasiassa Kiinan kanssa. Mielenkiintoista on myös, että yhteistyötä tehdään jonkin verran myös Japanin, Kiinan, Uruguayn sekä Nigerian ja Ghanan kanssa.

Kyselyn viimeisessä vaiheessa kysyttiin tekemisen luonnetta ja yhteyshenkilöitä. Vastaus kirjattiin avoimena tekstinä kyselyyn, mutta tulokset jaettiin analysointivaiheessa tekemisen luonteen mukaisesti yleisimpiin teemoihin, kuten hankeyhteistyöhön, opetusyhteistyöhön tai benchmarkkaukseen. Myös näistä muodostettiin sanapilvi (kuva 3). Tulosten mukaan selvästi yleisin yhteistyön muoto oli hanke- ja opetusyhteistyötä. Kyselyssä erottui myös kiertotalouden yleinen kehittäminen, benchmarkkaus ja opiskelijavaihdot.

Huomattavaa on, että kiertotalouden opetusvienti on toistaiseksi vähäistä ja se mainittiinkin sanana vain kerran. Kiertotalouden osaaminen ei siis ole vielä ammattikorkeakoulujen vientituote. Kiertotalouden koulutusvientiin olisi hyvä kiinnittää jatkossa huomiota, vaikka kansainvälinen yhteistyö on monissa ammattikorkeakouluissa vilkasta.

Kuva 1. Vastaajien mukaan tärkeimmät alueet, joiden kanssa suomalaiset ammattikorkeakoulut tekevät kansainvälistä yhteistyötä kiertotalouden alalla.

Kuva 2. Sanapilvi maista, joiden kanssa suomalaiset ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä kiertotalouden alalla.

Kuva 3. Sanapilvi yleisimmistä tavoista tehdä kansainvälistä yhteistyötä kiertotalouden alalla ammattikorkeakouluissa.

Kari Laasasenaho
SeAMK Ruoka

Lähteet:

Forslund, T. 2018. Learning Landscape Research: A global snapshot of circular economy learning offerings in higher education. Ellen MacArthur Foundation. Saatavilla: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/our-work/activities/universities/learning-landscape-research (24.6.2020).